

HISTORIA SPOŁECZNIE UŻYTECZNA

Studiowanie dorobku poprzedników nie powinno wiązać się jedynie z koniecznością napisania kolejnego referatu, niezbędnego do przedstawienia w trakcie konferencji. Historia uczy i daje recepty na przyszłość.

Trudno przecenić blisko 50-letni dorobek polskiego systemu informacji turystycznej, i ponad 100-letni PTTK i jego poprzedników – **Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego (PTT)** i **Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego (PTK)**, który niestety często bywa niedostrzegany. Poznawanie tego dorobku może być użyteczne także w czasach współczesnych.

Od 1962 roku budowaliśmy w Polsce system informacji turystycznej, później wielokrotnie reorganizowany (czytaj: niekiedy „rujnowany”) i odbudowywany niekiedy prawie od podstaw. Jednym z konkretnych, wartościowych produktów tego systemu była seria 40 katalogów informacji użytkowej, odpowiadająca 49 województwom istniejącym w latach 1975-1999. W jednolitym układzie treści przedstawiono w tej serii wszystkie informacje dotyczące: walorów i atrakcji turystycznych, zagospodarowania turystycznego, dostępności komunikacyjnej itd. W czasach wzrastającej popularności komputeryzacji wykreowano kolejne, równie cenne produkty systemu: Infotur. Internetowy System Informacji i Promocji Turystycznej Polski (SIT). Jego obecnym następcą ma być Narodowy Portal Turystyczny.

Prawie wszystkim poprzednikom zabrakło chęci do kontynuacji, budowania nowych koncepcji przy wykorzystaniu pozytywnych elementów starszych. Chwiejność polityki turystycznej powodowała, że szwankowało tak konieczne sprawne, konsekwentne zarządzanie tymi systemami, które powinny dysponować informacjami weryfikowanymi bieżąco.

Jednym z najważniejszych zadań podejmowanych przez PTTK jest inwentaryzacja krajoznawcza, wieloletnia autorska inicjatywa Towarzystwa. Także i w tym przypadku mamy do czynienia z potężnymi zbiorami informacji (tym razem przede wszystkim o walorach poznawczych) gromadzonych w kartotekach, tomach publikacji, a ostatnio także na nośnikach elektronicznych. Trudno sobie wyobrazić, ale

twórcy oficjalnych systemów informacji turystycznej i twórcy baz danych inwentaryzacji krajoznawczej nie współpracują ze sobą, a jeśli już tak, to w sposób przypadkowy ma charakter incydentalny.

Gdy mówimy o wnioskach z historii, to warto tutaj zacytować fragmenty z artykułu Wandy Skowron pt. „Mimo wojny” zwarte w wyjątkowo cennych Studiach i materiałach z dziejów krajoznawstwa Polskiego (ZG PTTK Warszawa 2007, s. 13-62). Trudno w to uwierzyć, ale przed blisko stu laty, **w 1914 r., Komisja Wycieczkowa PTK zainicjowała – jak być to dziś nazwali – proces gromadzenia centralnej bazy danych obejmujących walory i zagospodarowanie turystyczne.**

PTK było więc prekursorem informacji turystycznej, i to jak wszystko wskazuje, prekursorem europejskim. Na uwagę zasługuje konstrukcja kwestionariusza Komisji Wycieczkowej, który skierowano do członków-korespondentów towarzystwa oraz urzędów terenowej administracji.

Kwestionariusz ten zawierał następujące pytania:

1. Nazwa miejscowości, gubernia, stacja pocztowa
2. Jaka jest odległość od stacji kolejowej lub przystani?
3. Jaka droga prowadzi do kolei i przystani (szosa czy wiejska droga)?
4. Czy droga jest dobra i łatwa do przebycia w każdej porze roku?
5. Czy chodzą po niej omnibusy, karetki pocztowe, samochody osobowe, ile razy dziennie, ile kosztuje opłata za przejazd, jak długo jedzie się ze stacji do miejscowości?
6. Ile płaci się za wynajęcie furmanki do kolei i od kolei, czy na stacji w różnych porach roku oczekują furmanki, czy trzeba ich szukać gdzie indziej?
7. Czy każdego dnia w tygodniu i o każdej porze łatwo dostać furmankę?
8. Czy jest hotel, oberża, zajazd, pensjonat
 - a) nazwa, b) imię i nazwisko właściciela, c) cena noclegu średnio za pokój, d) ile osób może wygodnie przenocować, e) czy pokoje są duże i widne, f) czy jedzenie jest dobre?
9. Jeżeli nie ma zajazdu, u kogo można dostać pożywienie i nocleg?

10. Firmy znacniejszych sklepów spożywczych
 11. Czy jest punkt, z którego można widzieć całe miasto? Jak daleko można sięgnąć wzrokiem (wymienić miejscowości widziane z tego punktu).
 12. Jak się przebywa rzekę: przez most, łodzią, promem? Czy płaci się stosowne cla? Ile kosztuje przeprawa?
 13. Czy są w pobliżu jakieś osobliwości natury?
 14. Czy w mieście lub w jego okolicy są ładne, oryginalne lub stare pomniki, figury, przydrożne, kapliczki?
 15. Czy są stare charakterystyczne budowle drewniane?
 16. Czy w samym mieście i jego okolicy są ozdobne domy dawniejsze lub współczesne, pałace, parki? Do kogo należą, czy można je zwiedzać, kto może o nich poinformować, względnie po nich oprowadzić?
 17. Czy są prywatne zbiory sztuk pięknych, historyczne, przyrodnicze, wykopaliska. Czy można je zwiedzać?
 18. Czy są fotografie i kartki pocztowe z widokiem miasta?
 19. Inne szczegóły nie ujęte niniejszym kwestionariuszem.
- Autorzy zdawali sobie sprawę z pracochłonności niezbędnej do wypełnienia kwestionariusza, dlatego apelowali, aby w pierwszej kolejności wypełnić punkty 2, 8, 9 i 10.

Mimo upływu czasu, kwestionariusz ten może być dziś śmiało wykorzystywany do budowy struktur baz danych informacji. Dziś dodalibyśmy: lotniska, kawiarenki internetowe, obiekty spa i wellness, parki rozrywki i kilka kategorii. Gdybyśmy tylko zadbali o konsekwentne wypełnianie takiego kwestionariusza!

Chodzi jednak o zbudowanie takich struktur współczesnych baz danych, które umożliwiają ich niezbędne modyfikacje (zgodnie z nowymi potrzebami), a nie wymuszają kosztownego i nieefektywnego tworzenia nowych struktur od podstaw. Idzie też i o to, aby zapewnić skuteczne zarządzanie tym systemem, a przez to zagwarantować odbiorcy kompletne i aktualne informacje. A do historii warto sięgać.

Nasi poprzednicy byli praktyczni!

Jan Paweł Piotrowski